

Alnus glutinosa

zwarte els, gewone els

Alnus glutinosa (zwarte els, gewone els) is een inheemse pioniersoort in vrijwel geheel Europa, maar komt ook voor in delen van West-Azië en Noord-Afrika. Hij groeit van nature vooral in vochtige tot natte gebieden zoals rivieroever, moerassen en oobossen, samen met onder andere *Betula pubescens*, *Salix cinerea* en *Sorbus aucuparia*. Ook kun je de boom onder drogere omstandigheden tegenkomen. De zwarte els groeit snel en bereikt meestal een hoogte van tien tot twintig meter, hoewel hij onder gunstige omstandigheden kan uitgroeien tot veertig meter hoog. De breedte van de kroon varieert doorgaans tussen de zes en twaalf meter, met een breed piramidale tot eivormige, halfopen kroonvorm die zich met de jaren breder ontwikkelt.

Het omgekeerd eironde blad heeft een grof gezaagde rand en is donkergroen. Het loof en de knoppen voelen vaak wat kleverig aan, wat ook de soortnaam *glutinosa* verklaart. Omstreeks februari tot in maart - al vóór de uitloop van het blad - verschijnen de katjes, mannelijke en vrouwelijke bloemen. De langwerpige mannelijke katjes zijn geelachtig en hangen, de vrouwelijke paars, kleiner en rechtopstaand. Hierna ontstaan de karakteristieke elzenpropfen - harde, houtige vruchtbolletjes - die vaak tot diep in de winter aan de boom blijven en later de kleine, gevleugelde zaden afgeven die door wind en water worden verspreid. De violetgrijze schors van jonge bomen is glad, bij oudere exemplaren ontwikkelt deze zich meer donkergrijs en gegroefd.

Als pioniersoort groeit de zwarte els het best in de volle zon tot lichte schaduw en hij verdraagt een breed scala aan bodemtypen: van zand tot leem of klei, mits het voldoende vochtig is. Zelfs permanent natte, zuurstofarme bodems worden goed verdragen. Door een symbiose met stikstofbindende bacteriën (*Frankia alni*) kan hij stikstof uit de lucht vastleggen, wat de bodem verrijkt en andere planten helpt groeien. *Alnus glutinosa* is een functionele landschapsboom voor bodemverbetering en erosiebestrijding zoals waterkantversterking, oever- en bosrandbeplanting, maar ook zeker geschikt als sierboom voor parken en lanen.

SEIZOENSKLEUREN

BEPLANTINGSTYPES

Boomtypen: hoogstam bomen, beverde bomen, meerstammige bomen, schaduw bomen, bosplantsoen | **Vormbomen met stam:** knot, lei

TOEPASSING

Locatie: straat, laan, park, groenstrook, grote tuin, begraafplaats, verkeer, industrie, landschap, windsingel, wadi, kustgebied | **Verharding:** geen | **Beplantingsconcepten:** landschappelijke beplanting, stedelijke beplanting

EIGENSCHAPPEN

Kroonvorm: breed piramidaal | **Kroonstructuur:** halfopen | **Hoogte:** 10 - 20 m | **Breedte:** 6 - 12 m | **Winterhardheidszone:** 3A - 8B

STANDPLAATS

Wind: verdraagt wind, verdraagt matige zeewind | **Grondsoort:** löss, zavel, veen, zware klei, lichte klei, zand, lemige grond, alle grondsoorten | **Voedselrijkdom:** voedselarm, matig voedselrijk, voedselrijk | **Bodemvochtigheid:** droog, vochtig, nat, zeer nat | **Lichtbehoefte:** zon, halfschaduw | **pH-waarde:** zuur, neutraal, basisch | **Biodiversiteit:** bijen, vogels, nectarwaarde 0, pollenwaarde 1 | **Extreme condities:** verdraagt strooizout, verdraagt droogte, verdraagt luchtverontreiniging, verdraagt kortstondige overstroming

PLANTKENMERKEN

Bloem: katjes, opvallend | **Bloemkleur:** roodbruin | **Bloeitijd:** februari - maart | **Bladkleur:** donkergroen | **Blad:** bladverliezend, omgekeerd eirond, tegenoverstaand, glanzend, dubbel gezaagd, Stikstof bindend | **Herfstkleur:** geel, bruin, groen | **Vrucht:** opvallend, klein, kegel | **Vruchtkleur:** zwart | **Bastkleur:** grijs | **Bast:** gegroefd | **Twijgenkleur:** donkergrijs | **Twijgen:** kaal | **Wortelstelsel:** diepgaand, uitgebreid, hartwortel